PARSHAS TOLDOS · SOURCE SHEET

Titen Emes L’Yaakov

Hebrew and English readings

Rabbi Yossi Michalowicz

Numbers match the teaching transcript. Hebrew and Aramaic excerpts appear beside the English. Modern accounts and teaching summaries are identified as such.

01 The field, the tents, and Esav’s garments

Bereishis 25:27

וַיִּגְדְּלוּ הַנְּעָרִים וַיְהִי עֵשָׂו אִישׁ יֹדֵעַ צַיִד אִישׁ שָׂדֶה וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם יֹשֵׁב אֹהָלִים׃

The boys grew up. Esav became a man skilled at hunting, a man of the field. Yaakov was a wholehearted man, dwelling in tents.

Rashi on Bereishis 25:27

ידע ציד. לָצוּד וּלְרַמּוֹת אֶת אָבִיו בְּפִיו וְשׁוֹאֲלוֹ אַבָּא, הַאֵיךְ מְעַשְּׂרִין אֶת הַמֶּלַח וְאֶת הַתֶּבֶן? כַּסָּבוּר אָבִיו שֶׁהוּא מְדַקְדֵּק בְּמִצְוֹת (תנחומא):

He knew how to trap and deceive his father with his mouth. He would ask him, “Father, how do you tithe the salt and straw?” His father thought he was meticulous in observing the mitzvos.

Bereishis 27:15–16

וַתִּקַּח רִבְקָה אֶת־בִּגְדֵי עֵשָׂו בְּנָהּ הַגָּדֹל הַחֲמֻדֹת אֲשֶׁר אִתָּהּ בַּבָּיִת וַתַּלְבֵּשׁ אֶת־יַעֲקֹב בְּנָהּ הַקָּטָן׃

וְאֵת עֹרֹת גְּדָיֵי הָעִזִּים הִלְבִּישָׁה עַל־יָדָיו וְעַל חֶלְקַת צַוָּארָיו׃

Rivkah took the choice garments of Esav, her older son, which were with her in the house, and dressed Yaakov, her younger son, in them. She put the skins of the young goats on his hands and on the smooth part of his neck.

Nifla’os HaYehudi · Chassidic telling, p. 11 · Read the Sfas Emes in Hebrew

02 Esav’s accusation

Bereishis 27:36

וַיֹּאמֶר הֲכִי קָרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב וַיַּעְקְבֵנִי זֶה פַּעֲמַיִם אֶת־בְּכֹרָתִי לָקָח וְהִנֵּה עַתָּה לָקַח בִּרְכָתִי וַיֹּאמֶר הֲלֹא־אָצַלְתָּ לִּי בְּרָכָה׃

He said, “Is that why he was called Yaakov? He has outmaneuvered me these two times. He took my birthright, and now he has taken my blessing.” And he said, “Haven’t you kept a blessing for me?”

03 The promise of emes

Michah 7:20

תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב חֶסֶד לְאַבְרָהָם אֲשֶׁר־נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבֹתֵינוּ מִימֵי קֶדֶם׃

You will grant truth to Yaakov and kindness to Avraham, as You swore to our fathers in days of old.

04 The same root in a warning about deception

Yirmiyahu 9:3 · Hebrew numbering

אִישׁ מֵרֵעֵהוּ הִשָּׁמֵרוּ וְעַל־כָּל־אָח אַל־תִּבְטָחוּ כִּי כָל־אָח עָקוֹב יַעְקֹב וְכָל־רֵעַ רָכִיל יַהֲלֹךְ׃

Each of you, beware of your neighbor, and put your trust in no brother. For every brother will surely outmaneuver you, and every neighbor will go about carrying tales.

05 Rachel’s question

Bereishis 29:12

וַיַּגֶּד יַעֲקֹב לְרָחֵל כִּי אֲחִי אָבִיהָ הוּא וְכִי בֶן־רִבְקָה הִוא וַתָּרָץ וַתַּגֶּד לְאָבִיהָ׃

Yaakov told Rachel that he was her father’s kinsman and that he was Rivkah’s son. She ran and told her father.

Megillah 13b · Rachel’s question

אמרה ליה: ומי שרי לצדיקי לסגויי ברמיותא?

She said to him, “Are tzaddikim permitted to use deception?”

06 The sale of the birthright

Bereishis 25:29–34

וַיָּזֶד יַעֲקֹב נָזִיד וַיָּבֹא עֵשָׂו מִן־הַשָּׂדֶה וְהוּא עָיֵף׃

וַיֹּאמֶר עֵשָׂו אֶל־יַעֲקֹב הַלְעִיטֵנִי נָא מִן־הָאָדֹם הָאָדֹם הַזֶּה כִּי עָיֵף אָנֹכִי עַל־כֵּן קָרָא־שְׁמוֹ אֱדוֹם׃

וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב מִכְרָה כַיּוֹם אֶת־בְּכֹרָתְךָ לִי׃

וַיֹּאמֶר עֵשָׂו הִנֵּה אָנֹכִי הוֹלֵךְ לָמוּת וְלָמָּה־זֶּה לִי בְּכֹרָה׃

וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב הִשָּׁבְעָה לִּי כַּיּוֹם וַיִּשָּׁבַע לוֹ וַיִּמְכֹּר אֶת־בְּכֹרָתוֹ לְיַעֲקֹב׃

וְיַעֲקֹב נָתַן לְעֵשָׂו לֶחֶם וּנְזִיד עֲדָשִׁים וַיֹּאכַל וַיֵּשְׁתְּ וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ וַיִּבֶז עֵשָׂו אֶת־הַבְּכֹרָה׃ {פ}

29. Yaakov was cooking stew when Esav came in from the field, exhausted. 30. Esav said to Yaakov, “Let me gulp down some of that red, red stuff, for I am exhausted.” That is why he was called Edom. 31. Yaakov said, “Sell me your birthright as of this day.” 32. Esav said, “Look, I am going to die, so what use is the birthright to me?” 33. Yaakov said, “Swear to me as of this day.” He swore to him and sold his birthright to Yaakov. 34. Yaakov gave Esav bread and lentil stew. He ate, drank, rose, and went away. Esav treated the birthright with contempt.

Rashi on Bereishis 25:30 · “Let me gulp down”

הלעיטני. אפתח פי ושפך הרבה לתוכה

“I will open my mouth, and you pour a lot into it.”

07 What Yaakov actually said

Bereishis 27:19

וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל־אָבִיו אָנֹכִי עֵשָׂו בְּכֹרֶךָ עָשִׂיתִי כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ אֵלָי קוּם־נָא שְׁבָה וְאָכְלָה מִצֵּידִי בַּעֲבוּר תְּבָרְכַנִּי נַפְשֶׁךָ׃

Yaakov said to his father, “I am Esav your firstborn. I have done as you told me. Please get up, sit, and eat of my game, so that your soul may bless me.”

08 Leah turns the question around

Bereishis 29:23–25

וַיְהִי בָעֶרֶב וַיִּקַּח אֶת־לֵאָה בִתּוֹ וַיָּבֵא אֹתָהּ אֵלָיו וַיָּבֹא אֵלֶיהָ׃

וַיִּתֵּן לָבָן לָהּ אֶת־זִלְפָּה שִׁפְחָתוֹ לְלֵאָה בִתּוֹ שִׁפְחָה׃

וַיְהִי בַבֹּקֶר וְהִנֵּה־הִוא לֵאָה וַיֹּאמֶר אֶל־לָבָן מַה־זֹּאת עָשִׂיתָ לִּי הֲלֹא בְרָחֵל עָבַדְתִּי עִמָּךְ וְלָמָּה רִמִּיתָנִי׃

23. In the evening Lavan took Leah his daughter and brought her to Yaakov, and he came to her. 24. Lavan gave his maidservant Zilpah to Leah his daughter as a maidservant. 25. In the morning, there she was, Leah. He said to Lavan, “What have you done to me? Was it not for Rachel that I worked for you? Why did you deceive me?”

Bereishis Rabbah 70:19 · Leah’s answer

וכל ההוא לילא הוה צוח לה רחל, והיא עניא ליה. בצפרא והנה היא לאה, אמר לה מה רמיתא בת רמאה, לאו בלילא הוה קרינא רחל ואת ענית לי. אמרה ליה אית ספר דלית ליה תלמידים, לא כך היה צווח לך אבוך, עשו, ואת עני ליה

All that night he called her Rachel, and she answered him. In the morning, there she was, Leah. He said to her, “You deceiver, daughter of a deceiver! Didn’t I call you Rachel all night, and you answered me?” She said to him, “Is there a teacher without students? Didn’t your father call you Esav, and you answered him?”

09 The agreement and the rods

Bereishis 30:31–36 · The agreement

וַיֹּאמֶר מָה אֶתֶּן־לָךְ וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב לֹא־תִתֶּן־לִי מְאוּמָה
אִם־תַּעֲשֶׂה־לִּי הַדָּבָר הַזֶּה אָשׁוּבָה אֶרְעֶה צֹאנְךָ
אֶשְׁמֹר׃

אָעֲבֹר בְּכָל־צֹאנְךָ הַיּוֹם הָסֵר מִשָּׁם כָּל־שֶׂה ׀ נָקֹד
וְטָלוּא וְכָל־שֶׂה־חוּם בַּכְּשָׂבִים וְטָלוּא וְנָקֹד בָּעִזִּים וְהָיָה
שְׂכָרִי׃

וְעָנְתָה־בִּי צִדְקָתִי בְּיוֹם מָחָר כִּי־תָבוֹא עַל־שְׂכָרִי לְפָנֶיךָ
כֹּל אֲשֶׁר־אֵינֶנּוּ נָקֹד וְטָלוּא בָּעִזִּים וְחוּם בַּכְּשָׂבִים גָּנוּב
הוּא אִתִּי׃

וַיֹּאמֶר לָבָן הֵן לוּ יְהִי כִדְבָרֶךָ׃

וַיָּסַר בַּיּוֹם הַהוּא אֶת־הַתְּיָשִׁים הָעֲקֻדִּים וְהַטְּלֵאִים וְאֵת
כָּל־הָעִזִּים הַנְּקֻדּוֹת וְהַטְּלָאֹת כֹּל אֲשֶׁר־לָבָן בּוֹ וְכָל־חוּם
בַּכְּשָׂבִים וַיִּתֵּן בְּיַד־בָּנָיו׃

וַיָּשֶׂם דֶּרֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים בֵּינוֹ וּבֵין יַעֲקֹב וְיַעֲקֹב רֹעֶה
אֶת־צֹאן לָבָן הַנּוֹתָרֹת׃

31. Lavan asked, “What shall I give you?” Yaakov said, “Give me nothing. If you will do this for me, I will again pasture and guard your flock.” 32. Yaakov asks to go through the flock and remove the speckled and spotted animals, dark sheep, and spotted or speckled goats. That will be his wage. 33. When Lavan inspects his wages, any goat that is neither speckled nor spotted and any sheep that is not dark will count as stolen. 34. Lavan says, “Agreed. Let it be as you say.” 35. That day Lavan removed the striped and spotted he-goats and all the speckled and spotted she-goats, everything with white on it, and all the dark sheep. He put them in the care of his sons. 36. He set a three days’ journey between himself and Yaakov. Yaakov tended the rest of Lavan’s flock.

Bereishis 30:37–43 · The rods

וַיִּקַּח־לוֹ יַעֲקֹב מַקַּל לִבְנֶה לַח וְלוּז וְעַרְמוֹן וַיְפַצֵּל בָּהֶן
פְּצָלוֹת לְבָנוֹת מַחְשֹׂף הַלָּבָן אֲשֶׁר עַל־הַמַּקְלוֹת׃

וַיַּצֵּג אֶת־הַמַּקְלוֹת אֲשֶׁר פִּצֵּל בָּרְהָטִים בְּשִׁקְתוֹת הַמָּיִם
אֲשֶׁר תָּבֹאן הַצֹּאן לִשְׁתוֹת לְנֹכַח הַצֹּאן וַיֵּחַמְנָה בְּבֹאָן
לִשְׁתּוֹת׃

וַיֶּחֱמוּ הַצֹּאן אֶל־הַמַּקְלוֹת וַתֵּלַדְןָ הַצֹּאן עֲקֻדִּים נְקֻדִּים
וּטְלֻאִים׃

וְהַכְּשָׂבִים הִפְרִיד יַעֲקֹב וַיִּתֵּן פְּנֵי הַצֹּאן אֶל־עָקֹד וְכָל־
חוּם בְּצֹאן לָבָן וַיָּשֶׁת־לוֹ עֲדָרִים לְבַדּוֹ וְלֹא שָׁתָם עַל־
צֹאן לָבָן׃

וְהָיָה בְּכָל־יַחֵם הַצֹּאן הַמְקֻשָּׁרוֹת וְשָׂם יַעֲקֹב אֶת־
הַמַּקְלוֹת לְעֵינֵי הַצֹּאן בָּרְהָטִים לְיַחֲמֵנָּה בַּמַּקְלוֹת׃

וּבְהַעֲטִיף הַצֹּאן לֹא יָשִׂים וְהָיָה הָעֲטֻפִים לְלָבָן
וְהַקְּשֻׁרִים לְיַעֲקֹב׃

וַיִּפְרֹץ הָאִישׁ מְאֹד מְאֹד וַיְהִי־לוֹ צֹאן רַבּוֹת וּשְׁפָחוֹת
וַעֲבָדִים וּגְמַלִּים וַחֲמֹרִים׃

37. Yaakov took fresh rods of poplar, almond, and plane, and peeled white stripes in them, exposing the white on the rods. 38. He set the peeled rods in the channels, in the watering troughs where the flocks came to drink, in front of the flocks. The animals mated when they came to drink. 39. The flocks mated by the rods and gave birth to striped, speckled, and spotted young. 40. Yaakov separated the lambs and faced the flock toward the striped and dark animals in Lavan’s flock. He kept his own herds apart and did not mix them with Lavan’s flock. 41. When the stronger animals mated, Yaakov placed the rods in the channels before their eyes so they would mate by the rods. 42. When the animals were weak, he did not put them there. The weak ones went to Lavan and the strong ones to Yaakov. 43. The man prospered greatly. He had abundant flocks, maidservants and servants, camels and donkeys.

10 Yaakov leaves without telling Lavan

Bereishis 31:20–21

וַיִּגְנֹב יַעֲקֹב אֶת־לֵב לָבָן הָאֲרַמִּי עַל־בְּלִי הִגִּיד לוֹ כִּי בֹרֵחַ הוּא:

וַיִּבְרַח הוּא וְכָל־אֲשֶׁר־לוֹ וַיָּקָם וַיַּעֲבֹר אֶת־הַנָּהָר וַיָּשֶׂם אֶת־פָּנָיו הַר הַגִּלְעָד:

Yaakov stole the heart of Lavan the Aramean by failing to tell him that he was fleeing. He fled with all he had, crossed the river, and set his face toward the hill country of Gilad.

12 The road Yaakov said he would take

Bereishis 33:12–17

וַיֹּאמֶר נִסְעָה וְנֵלֵכָה וְאֵלְכָה לְנֶגְדֶּךָ:

וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲדֹנִי יֹדֵעַ כִּי־הַיְלָדִים רַכִּים וְהַצֹּאן וְהַבָּקָר עָלוֹת עָלָי וּדְפָקוּם יוֹם אֶחָד וָמֵתוּ כָּל־הַצֹּאן:

יַעֲבָר־נָא אֲדֹנִי לִפְנֵי עַבְדּוֹ וַאֲנִי אֶתְנַהֲלָה לְאִטִּי לְרֶגֶל הַמְּלָאכָה אֲשֶׁר־לְפָנַי וּלְרֶגֶל הַיְלָדִים עַד אֲשֶׁר־אָבֹא אֶל־אֲדֹנִי שֵׂעִירָה:

וַיֹּאמֶר עֶשָׂו אַצִּיגָה־נָּא עִמְּךָ מִן־הָעָם אֲשֶׁר אִתִּי וַיֹּאמֶר לָמָּה זֶּה אֶמְצָא־חֵן בְּעֵינֵי אֲדֹנִי:

וַיָּשָׁב בַּיּוֹם הַהוּא עֵשָׂו לְדַרְכּוֹ שֵׂעִירָה:

וְיַעֲקֹב נָסַע סֻכֹּתָה וַיִּבֶן לוֹ בָּיִת וּלְמִקְנֵהוּ עָשָׂה סֻכֹּת עַל־כֵּן קָרָא שֵׁם־הַמָּקוֹם סֻכּוֹת: {ס}

12. Esav said, “Let us set out and go, and I will go alongside you.” 13. Yaakov said to him, “My lord knows that the children are tender and that I have nursing sheep and cattle to care for. If they are driven hard for one day, all the flocks will die. 14. Please let my lord go ahead of his servant. I will move on slowly, at the pace of the livestock before me and the pace of the children, until I come to my lord in Seir.” 15. Esav said, “Let me leave with you some of the people who are with me.” Yaakov said, “What need is there for that? Let me find favor in my lord’s eyes.” 16. Esav returned that day on his way to Seir. 17. Yaakov went to Sukkos. He built himself a house and made shelters for his livestock. That is why the place was called Sukkos.

11 What the brothers did and what Yaakov said

Bereishis 34:13–17 · The agreement

וַיַּעֲנוּ בְנֵי־יַעֲקֹב אֶת־שְׁכֶם וְאֶת־חֲמוֹר אָבִיו בְּמִרְמָה וַיְדַבֵּרוּ אֲשֶׁר טִמֵּא אֶת דִּינָה אֲחֹתָם:

וַיֹּאמְרוּ אֲלֵיהֶם לֹא נוּכַל לַעֲשׂוֹת הַדָּבָר הַזֶּה לָתֵת אֶת־אֲחֹתֵנוּ לְאִישׁ אֲשֶׁר־לוֹ עָרְלָה כִּי־חֶרְפָּה הִוא לָנוּ:

אַךְ־בְּזֹאת נֵאוֹת לָכֶם אִם תִּהְיוּ כָמֹנוּ לְהִמּוֹל לָכֶם כָּל־זָכָר:

וְנָתַנּוּ אֶת־בְּנֹתֵינוּ לָכֶם וְאֶת־בְּנֹתֵיכֶם נִקַּח־לָנוּ וְיָשַׁבְנוּ אִתְּכֶם וְהָיִינוּ לְעַם אֶחָד:

וְאִם־לֹא תִשְׁמְעוּ אֵלֵינוּ לְהִמּוֹל וְלָקַחְנוּ אֶת־בִּתֵּנוּ וְהָלָכְנוּ:

13. Yaakov’s sons answered Shechem and his father Chamor with guile. They spoke that way because he had defiled their sister Dinah. 14. They said, “We cannot do such a thing, to give our sister to an uncircumcised man, for that would be a disgrace to us. 15. Only on this condition will we agree to you: that you become like us by circumcising every male among you. 16. Then we will give you our daughters and take your daughters for ourselves. We will live with you and become one people. 17. But if you do not listen to us and become circumcised, we will take our daughter and go.”

Bereishis 34:25–31 · The attack and Yaakov’s rebuke

וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בִּהְיוֹתָם כֹּאֲבִים וַיִּקְחוּ שְׁנֵי־בְנֵי־יַעֲקֹב שִׁמְעוֹן וְלֵוִי אֲחֵי דִינָה אִישׁ חַרְבּוֹ וַיָּבֹאוּ עַל־הָעִיר בֶּטַח וַיַּהַרְגוּ כָּל־זָכָר:

וְאֶת־חֲמוֹר וְאֶת־שְׁכֶם בְּנוֹ הָרְגוּ לְפִי־חָרֶב וַיִּקְחוּ אֶת־דִּינָה מִבֵּית שְׁכֶם וַיֵּצֵאוּ:

בְּנֵי יַעֲקֹב בָּאוּ עַל־הַחֲלָלִים וַיָּבְזּוּ הָעִיר אֲשֶׁר טִמְּאוּ אֲחוֹתָם:

אֶת־צֹאנָם וְאֶת־בְּקָרָם וְאֶת־חֲמֹרֵיהֶם וְאֵת אֲשֶׁר־בָּעִיר וְאֶת־אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה לָקָחוּ:

וְאֶת־כָּל־חֵילָם וְאֶת־כָּל־טַפָּם וְאֶת־נְשֵׁיהֶם שָׁבוּ וַיָּבֹזּוּ וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר בַּבָּיִת:

וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל־שִׁמְעוֹן וְאֶל־לֵוִי עֲכַרְתֶּם אֹתִי לְהַבְאִישֵׁנִי בְּיֹשֵׁב הָאָרֶץ בַּכְּנַעֲנִי וּבַפְּרִזִּי וַאֲנִי מְתֵי מִסְפָּר וְנֶאֶסְפוּ עָלַי וְהִכּוּנִי וְנִשְׁמַדְתִּי אֲנִי וּבֵיתִי:

וַיֹּאמְרוּ הַכְזוֹנָה יַעֲשֶׂה אֶת־אֲחוֹתֵנוּ: {פ}

25. On the third day, while the men were in pain, two of Yaakov’s sons, Shimon and Levi, Dinah’s brothers, each took his sword. They came upon the unsuspecting city and killed every male. 26. They killed Chamor and his son Shechem by the sword, took Dinah out of Shechem’s house, and left. 27. Yaakov’s sons came upon the slain and plundered the city because their sister had been defiled. 28. They took their sheep, cattle, and donkeys, and whatever was in the city and in the field. 29. They carried off all their wealth, all their children, and their wives, and plundered everything in the houses. 30. Yaakov said to Shimon and Levi, “You have brought trouble upon me by making me odious to the inhabitants of the land, the Canaanite and the Perizzite. My numbers are few. If they gather against me and attack me, I and my household will be destroyed.” 31. They said, “Should he treat our sister like a prostitute?”

Bereishis 49:5–7 · Yaakov’s words at the end of his life

שִׁמְעוֹן וְלֵוִי אַחִים כְּלֵי חָמָס מְכֵרֹתֵיהֶם׃

בְּסֹדָם אַל־תָּבֹא נַפְשִׁי בִּקְהָלָם אַל־תֵּחַד כְּבֹדִי כִּי בְאַפָּם הָרְגוּ אִישׁ וּבִרְצֹנָם עִקְּרוּ־שׁוֹר׃

אָרוּר אַפָּם כִּי עָז וְעֶבְרָתָם כִּי קָשָׁתָה אֲחַלְּקֵם בְּיַעֲקֹב וַאֲפִיצֵם בְּיִשְׂרָאֵל׃ {פ}

5. Shimon and Levi are brothers. Their weapons are instruments of violence. 6. Let my soul enter no council of theirs. Let my honor join no assembly of theirs. For in their anger they killed men, and at their pleasure they hamstrung an ox. 7. Cursed be their anger, for it is fierce, and their fury, for it is harsh. I will divide them in Yaakov and scatter them in Yisrael.

13 Morning and night after Shema

Berachos 12a

אָמַר רַבָּה בַּר חִינָּנָא סָבָא מִשְּׁמֵיהּ דְּרַב: כָּל שֶׁלֹּא אָמַר ״אֱמֶת וְיַצִּיב״ שַׁחֲרִית, וְ״אֱמֶת וֶאֱמוּנָה״ עַרְבִית — לֹא יָצָא יְדֵי חוֹבָתוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר: ״לְהַגִּיד בַּבֹּקֶר חַסְדֶּךָ וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת״.

Anyone who does not say “Emes v’yatziv” in the morning and “Emes ve’emunah” in the evening has not fulfilled his obligation, as it is said, “To declare Your kindness in the morning and Your faithfulness at night.”

Tehillim 92:3

לְהַגִּיד בַּבֹּקֶר חַסְדֶּךָ וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת׃

To declare Your kindness in the morning and Your faithfulness at night.

14 Before and after the sea opens

Shemos 14:13–16

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־הָעָם אַל־תִּירָאוּ הִתְיַצְּבוּ וּרְאוּ אֶת־יְשׁוּעַת יְהוָה אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה לָכֶם הַיּוֹם כִּי אֲשֶׁר רְאִיתֶם אֶת־מִצְרַיִם הַיּוֹם לֹא תֹסִפוּ לִרְאֹתָם עוֹד עַד־עוֹלָם׃

יְהוָה יִלָּחֶם לָכֶם וְאַתֶּם תַּחֲרִשׁוּן׃ {פ}

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה מַה־תִּצְעַק אֵלָי דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל וְיִסָּעוּ׃

וְאַתָּה הָרֵם אֶת־מַטְּךָ וּנְטֵה אֶת־יָדְךָ עַל־הַיָּם וּבְקָעֵהוּ וְיָבֹאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּתוֹךְ הַיָּם בַּיַּבָּשָׁה׃

13. Moshe said to the people, “Do not fear. Stand firm and see the deliverance Hashem will perform for you today. For the Egyptians you have seen today, you will never see again. 14. Hashem will fight for you, and you shall be silent.” 15. Hashem said to Moshe, “Why do you cry out to Me? Tell the children of Israel to go forward. 16. And you, raise your staff, stretch out your hand over the sea, and split it. The children of Israel will go into the sea on dry ground.”

Shemos 14:30–31

וַיּוֹשַׁע יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא אֶת־יִשְׂרָאֵל מִיַּד מִצְרָיִם וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת־מִצְרַיִם מֵת עַל־שְׂפַת הַיָּם:

וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת־הַיָּד הַגְּדֹלָה אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה בְּמִצְרַיִם וַיִּרְאוּ הָעָם אֶת־יְהוָה וַיַּאֲמִינוּ בַּיהוָה וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ: {פ}

30. On that day Hashem saved Israel from the hand of Egypt, and Israel saw Egypt dead on the shore of the sea. 31. Israel saw the mighty hand that Hashem had wielded against Egypt. The people feared Hashem and believed in Hashem and in Moshe His servant.

15 This world resembles night

Tehillim 104:20 and Bava Metzia 83b

תָּשֶׁת־חֹשֶׁךְ וְיְהִי לָיְלָה בּוֹ־תִרְמֹשׂ כָּל־חַיְתוֹ־יָעַר:

דָּרֵשׁ רַבִּי זֵירָא וְאָמְרִי לַהּ, תָּנֵי רַב יוֹסֵף: מַאי דִּכְתִיב ״תָּשֶׁת חֹשֶׁךְ וְיְהִי לָיְלָה בּוֹ תִרְמֹשׂ כָּל חַיְתוֹ יָעַר״. ״תָּשֶׁת חֹשֶׁךְ וְיְהִי לָיְלָה״ – זֶה הָעוֹלָם הַזֶּה שֶׁדּוֹמֶה לְלַיְלָה. ״בּוֹ תִרְמֹשׂ כָּל חַיְתוֹ יָעַר״ – אֵלּוּ רְשָׁעִים שֶׁבּוֹ, שֶׁדּוֹמִין לְחַיַּת שֶׁבַּעַר.

“You bring darkness, and it becomes night. In it all the beasts of the forest stir.” Rabbi Zeira expounded: “You bring darkness, and it becomes night” refers to this world, which is like night. “In it all the beasts of the forest stir” refers to the wicked in this world, who are like the beasts of the forest.

16 The truth of Hashem’s existence

Rambam, Hilchos Yesodei HaTorah 1:1–4

יְסוֹד הַיְסוֹדוֹת וְעַמּוּד הַחָכְמוֹת לֵידַע שֶׁיֵּשׁ שָׁם מָצוּי רִאשׁוֹן. וְהוּא מַמְצִיא כָּל נִמְצָא. וְכָל הַנִּמְצָאִים מִשָּׁמַיִם וָאָרֶץ וּמַה שֶּׁבֵּינֵיהֶם לֹא נִמְצְאוּ אֶלָּא מֵאֲמִתַּת הִמָּצְאוֹ:

וְאִם יַעֲלֶה עַל הַדַּעַת שֶׁהוּא אֵינוֹ מָצוּי אֵין דָּבָר אַחֵר יָכוֹל לְהִמָּצְאוֹת:

וְאִם יַעֲלֶה עַל הַדַּעַת שֶׁאֵין כָּל הַנִּמְצָאִים מִלְּבַדּוֹ מְצוּיִים הוּא לְבַדּוֹ יִהְיֶה מָצוּי. וְלֹא יִבָּטֵל הוּא לְבִטּוּלָם. שֶׁכָּל הַנִּמְצָאִים צְרִיכִין לוֹ וְהוּא בָּרוּךְ הוּא אֵינוֹ צָרִיךְ לָהֶם וְלֹא לְאֶחָד מֵהֶם. לְפִיכָךְ אֵין אֲמִתָּתוֹ כַּאֲמִתַּת אֶחָד מֵהֶם:

הוּא שֶׁהַנָּבִיא אוֹמֵר (ירמיה י י) "וַה' אֱלֹהִים אֱמֶת". הוּא לְבַדּוֹ הָאֱמֶת וְאֵין לְאַחֵר אֱמֶת כַּאֲמִתָּתוֹ. וְהוּא שֶׁהַתּוֹרָה אוֹמֶרֶת (דברים ד לה) "אֵין עוֹד מִלְּבַדּוֹ". כְּלוֹמַר אֵין שָׁם מָצוּי אֱמֶת מִלְּבַדּוֹ כְּמוֹתוֹ:

1. The foundation of foundations and the pillar of wisdoms is to know that there is a First Being who brings every existing thing into existence. All beings in heaven and on earth and between them exist only by virtue of the truth of His existence. 2. If it were supposed that He does not exist, no other thing could exist. 3. If it were supposed that none of the beings besides Him existed, He alone would still exist and would not cease to be with their disappearance. All beings need Him, and He, blessed is He, needs none of them. The truth of His existence is therefore unlike that of any one of them. 4. This is what the prophet says, “Hashem God is truth.” He alone is truth, and nothing else has truth like His truth. This is what the Torah says, “There is nothing else besides Him,” meaning that there is no true existence apart from Him that is like His.

Tiferes Shimshon, Toldos, p. 307 · The directions mashal, summarized

אדם מבקש הכוונה לדרך מזר שאינו מכיר וסומך על דבריו. מטבעה יש לאנושות הכרה בערך האמת. הנשמה באה מה׳, וה׳ אמת.

A driver asks a stranger for directions and trusts his answer. People naturally have an appreciation for truth. Our neshamah comes from Hashem, and Hashem is emes.

17 A world seen clearly

Pesachim 50a

כי הא דרב יוסף בריה דרבי יהושע בן לוי חלש ואיתנגיד, כי הדר, אמר ליה אבוה: מאי חזית? אמר ליה: עולם הפוך ראיתי, עליונים למטה, ותחתונים למעלה. אמר לו: בני, עולם ברור ראית. ואנן היכי התם? כי היכי דאיתו אנן הכא, הכי איתינן התם.

וְשָׁמַעְתִּי שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים: אַשְׁרֵי מִי שֶׁבָּא לְכָאן וְתַלְמוּדוֹ בְּיָדוֹ. וְשָׁמַעְתִּי שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים: הֲרוּגֵי מַלְכוּת אֵין אָדָם יָכוֹל לַעֲמוֹד בִּמְחִיצָתָן.

Rav Yosef son of Rabbi Yehoshua ben Levi fell ill and recovered. When he returned, his father asked him, “What did you see?” He answered, “I saw an upside-down world. Those who are above were below, and those who are below were above.” He said to him, “My son, you saw a clear world.” He asked, “And where are we?” He answered, “Just as we are here, so we are there.”

He said, “I heard them saying, ‘Fortunate is the one who comes here with his learning in his hand.’ I also heard them saying that no creature can stand in the place of those put to death by the authorities.”

18 Ish tam and tamim tihyeh

Rashi on Bereishis 25:27

תם. אֵינוֹ בָקִי בְּכָל אֵלֶּה, כְּלִבּוֹ כֵּן פִּיו, מִי שֶׁאֵינוֹ חָרִיף לְרַמּוֹת קָרוּי תָּם:

ישב אהלים. אָהֳלוֹ שֶׁל שֵׁם וְאָהֳלוֹ שֶׁל עֵבֶר:

“A wholehearted man.” He was not expert in all these things. What was in his heart was in his mouth. A person who is unskilled in deceiving is called tam. “Dwelling in tents.” The tent of Shem and the tent of Ever.

Devarim 18:9–14

כִּי אַתָּה בָּא אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ לֹא־
תִלְמַד לַעֲשׂוֹת כְּתוֹעֲבֹת הַגּוֹיִם הָהֵם:

לֹא־יִמָּצֵא בְךָ מַעֲבִיר בְּנוֹ־וּבִתּוֹ בָּאֵשׁ קֹסֵם קְסָמִים
מְעוֹנֵן וּמְנַחֵשׁ וּמְכַשֵּׁף:

וְחֹבֵר חָבָר וְשֹׁאֵל אוֹב וְיִדְּעֹנִי וְדֹרֵשׁ אֶל־הַמֵּתִים:

כִּי־תוֹעֲבַת יְהוָה כָּל־עֹשֵׂה אֵלֶּה וּבִגְלַל הַתּוֹעֵבֹת הָאֵלֶּה
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מוֹרִישׁ אוֹתָם מִפָּנֶיךָ:

תָּמִים תִּהְיֶה עִם יְהוָה אֱלֹהֶיךָ:

כִּי ׀ הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אַתָּה יוֹרֵשׁ אוֹתָם אֶל־מְעוֹנְנִים
וְאֶל־קֹסְמִים יִשְׁמָעוּ וְאַתָּה לֹא כֵּן נָתַן לְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ:

9. When you enter the land that Hashem your God is giving you, do not learn to act according to the abominations of those nations. 10. There shall not be found among you anyone who passes his son or daughter through fire, a diviner, a soothsayer, an augur, a sorcerer, 11. a charmer, one who consults a ghost or a familiar spirit, or one who inquires of the dead. 12. Whoever does these things is an abomination to Hashem, and because of these abominations Hashem your God is dispossessing them before you. 13. Be wholehearted with Hashem your God. 14. For these nations that you are dispossessing listen to soothsayers and diviners. As for you, Hashem your God has assigned you no such thing.

Rashi on Devarim 18:13

תמים תהיה עם ה' אלהיך. הִתְהַלֵּךְ עִמּוֹ בְּתֻמִּימוּת, וּתְצַפֶּה לוֹ, וְלֹא תְחַקֹּר אַחַר הָעֲתִידוֹת, אֶלָּא כָּל מַה שֶּׁיָּבֹא עָלֶיךָ קַבֵּל בְּתֻמִּימוּת וְאָז תִּהְיֶה עִמּוֹ וּלְחֶלְקוֹ:

Walk with Him wholeheartedly, put your hope in Him, and do not probe the future. Whatever comes upon you, accept wholeheartedly. Then you will be with Him and be His portion.

19 The bone from which the body is rebuilt

Zohar, Midrash HaNe’elam, Toldos 137a · Aramaic

רב הונא אמר לא כך הוא, ואנא הוית בכרכי הים, ושמענא דהוו קראן להההוא גרמא דשדרה, ההוא דאשתאר בקברא מכל גופא, בתואל רמאה. שאלית עליה, אמרו דהוא כרישא דחויא דאיהו רמאה, וההוא גרמא הוא רמאה מכל שאר גרמי.

דתאנא אמר רבי שמעון, ההוא גרמא למה אשתאר בקיומא יתיר מכל שאר גרמי, משום דאיהו רמאה, ולית סביל טעמא דמזונא דבני נשא כשאר גרמי, ובגיני כך הוא תקיף מכל גרמי, והוא ליהוי עקרא, דגופא אתבני מניה. הדא הוא דכתיב בת בתואל הארמי. ותאנא אמר רבי שמעון, הוא רמאי, ומעולם רמאי, ושכן יצר הרע דאיהו רמאי. הדא הוא דכתיב בת בתואל הארמי, גרמא רמאה.

Rav Huna said, “That is not so. I was in the towns by the sea, and I heard them call that bone of the spine, the one that remains in the grave out of the entire body, ‘Besuel the deceiver.’ I asked about it. They said it was like the head of the serpent, which is a deceiver, and that bone is more deceptive than all the other bones.”

For Rabbi Shimon taught, “Why does that bone endure more than all the other bones? Because it is a deceiver and does not take in the taste of human food as the other bones do. Therefore it is stronger than all the bones and will be the root from which the body is rebuilt.” This is what is written, “The daughter of Besuel the Aramean.” Rabbi Shimon taught that it is a deceiver and has always been a deceiver, like the evil inclination, which is a deceiver. This is what is written, “The daughter of Besuel the Aramean,” the deceiving bone.

Zohar text

20 What overeating does

Rambam, Hilchos De’os 4:15

וְכָל מִי שֶׁהוּא יוֹשֵׁב לָבֶטַח וְאֵינוֹ מִתְעַמֵּל. אוֹ מִי שֶׁמַּשְׁהֶא נְקֻבָּיו. אוֹ מִי שֶׁמֵּעָיו קָשִׁין. אֶפְלּוּ אָכַל מַאֲכָלוֹת טוֹבִים וְשָׁמַר עַצְמוֹ עַל פִּי הָרְפוּאָה. כָּל יָמָיו יִהְיוּ מַכְאוֹבִים וְכֹחוֹ תָּשֵׁשׁ. וַאֲכִילָה גַּסָּה לְגוּף כָּל אָדָם כְּמוֹ סַם הַמָּוֶת. וְהוּא עִקָּר לְכָל הַחֳלָאִים. וְרֹב הַחֳלָאִים שֶׁבָּאִים עַל הָאָדָם אֵינָם אֶלָּא אוֹ מִפְּנֵי מַאֲכָלִים רָעִים. אוֹ מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְמַלֵּא בִּטְנוֹ וְאוֹכֵל אֲכִילָה גַּסָּה אֶפְלּוּ מִמַּאֲכָלִים טוֹבִים. הוּא שֶׁשְּׁלֹמֹה אָמַר בְּחָכְמָתוֹ (משלי כא כג) "שֹׁמֵר פִּיו וּלְשׁוֹנוֹ שֹׁמֵר מִצָּרוֹת נַפְשׁוֹ". כְּלוֹמַר שׁוֹמֵר פִּיו מִלֶּאֱכל מַאֲכָל רַע אוֹ מִלִּשְׂבֹּעַ וּלְשׁוֹנוֹ מִלְּדַבֵּר אֶלָּא בְּצָרָכָיו:

Overeating is like poison to anyone’s body and is the principal cause of all illnesses. Most illnesses that come upon a person come either from harmful foods or because he fills his stomach and eats excessively, even of good foods. This is what Shlomo said in his wisdom, “One who guards his mouth and tongue guards his soul from troubles” (Mishlei 21:23). That is, he guards his mouth from harmful food or from eating to satiety, and his tongue from speaking anything other than what he needs.

21 Yaakov’s renewed life and his Shema

Bereishis 45:27 and 46:29

וַיְדַבְּרוּ אֵלָיו אֵת כָּל־דִּבְרֵי יוֹסֵף אֲשֶׁר דִּבֶּר אֲלֵהֶם וַיַּרְא אֶת־הָעֲגָלוֹת אֲשֶׁר־שָׁלַח יוֹסֵף לָשֵׂאת אֹתוֹ וַתְּחִי רוּחַ יַעֲקֹב אֲבִיהֶם:

וַאֲסֹר יוֹסֵף מֶרְכַּבְתּוֹ וַיַּעַל לִקְרָאת־יִשְׂרָאֵל אָבִיו גֹּשְׁנָה וַיֵּרָא אֵלָיו וַיִּפֹּל עַל־צַוָּארָיו וַיֵּבְךְּ עַל־צַוָּארָיו עוֹד:

45:27. They told him all the words Yosef had spoken to them. He saw the wagons Yosef had sent to carry him, and the spirit of their father Yaakov came alive. 46:29. Yosef harnessed his chariot and went up to Goshen to meet his father Yisrael. He appeared before him, fell upon his neck, and wept upon his neck for a long time.

Rashi on Bereishis 46:29

ויבך על צואריו עוד. לְשׁוֹן הַרְבּוֹת בְּכִיָּה, וְכֵן כִּי לֹא עַל אִישׁ יָשִׂים עוֹד (איוב ל"ד), לְשׁוֹן רִבּוּי הוּא – אֵינוֹ שָׂם עָלָיו עֲלִילוֹת נוֹסָפוֹת עַל חֲטָאָיו; אַף כָּאן הִרְבָּה וְהוֹסִיף בִּבְכִי יוֹתֵר עַל הַגִּיל; אֲבָל יַעֲקֹב לֹא נָפַל עַל צַוָּארֵי יוֹסֵף וְלֹא נְשָׁקוֹ, וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, שֶׁהָיָה קוֹרֵא אֶת שְׁמַע:

The expression means abundant weeping. Likewise in Iyov 34:23, “For He does not place upon a man more,” the word means an increase: He does not add accusations beyond the person’s sins. Here too Yosef wept more than usual. But Yaakov did not fall on Yosef’s neck or kiss him. Our Sages said that he was reciting the Shema.

Tiferes Shimshon, Vayigash, p. 425 · Summary of two readings

כששמע יעקב שיוסף חי, שבה אליו חיותו. בקריאת שמע מסר לה׳ את החיות שקיבל מחדש.

לפי ביאור בעלי העבודה, בשעת המפגש הביא יעקב את השמחה ואת האהבה שהתעוררו בו אל עבודת ה׳.

When Yaakov heard that Yosef was alive, his life was renewed. In reciting Shema, he gave that renewed life to Hashem.

The baalei avodah understood that Yaakov brought the joy and love awakened by the reunion itself into his service of Hashem.

22 Reb Chaim Brisker’s objection and his answer

Chiddushei HaGri”z al HaTorah, Hosafos, Vayigash, p. 6 (ו) · The question

ויאסר יוסף מרכבתו ויעל לקראת ישראל אביו וכו׳ ויבך על צואריו עוד (מו, כט).

ופרש״י אבל יעקב לא נפל על צוארי יוסף ולא נשקו, ואמרו רבותינו שהיה קורא את שמע. וצ״ע דאם הגיע זמן ק״ש למה לא קרא גם יוסף ק״ש.

“Yosef harnessed his chariot and went up to meet his father Yisrael … and he wept on his neck for a long time” (Bereishis 46:29). Rashi explains that Yaakov did not fall on Yosef’s neck or kiss him, and that our Sages said he was reciting Shema. This needs explanation. If the time for Shema had arrived, why did Yosef not recite it too?

Chiddushei HaGri”z al HaTorah, Hosafos, Vayigash, p. 6 (ו) · The proposed explanation

ואי אמר לפני מרן הגר״ח זצ״ל בשם רב א׳, דמה שקרא יעקב אז ק״ש, הוא מפני שאת יוסף אהב יותר מכל שאר בניו ואחרי שלא ראהו כ״ב שנים, נתעוררה בקרבו אהבתו אל יוסף ביתר שאת בשעת פגישתו עמו, ואת האהבה הגדולה הזאת רצה למסור להקב״ה, ולכן קרא אז ק״ש כדי לחזק בלבו את אהבת ה׳.

Someone said before Reb Chaim in the name of a rav that Yaakov recited Shema just then because he loved Yosef more than all his other sons. After twenty-two years without seeing him, his love for Yosef welled up with even greater force when they met. He wished to give that great love over to the Holy One, blessed is He, so he recited Shema then to strengthen the love of Hashem in his heart.

Chiddushei HaGri”z al HaTorah, Hosafos, Vayigash, p. 6 (ו) · Reb Chaim’s objection

והגר״ח לא קיבל זאת ואמר, שמדבר על יעקב אבינו כאילו יעקב אבינו היה עומד במדרגתו. הוא מרגיש על עצמו שאצלו זהו נסיון, ודבר גדול לעשות כן, וכי על האבות הקדושים ניתן לומר שהיתה להם אהבה נפרדת לבניהם שאותה היו צריכים למסור להקב״ה, והרי כל אהבתם לבניהם היתה רק מתוך עבודת ה׳ ואהבתו יתברך.

Reb Chaim did not accept this. He said that the speaker was talking about Yaakov Avinu as if Yaakov Avinu were on the speaker’s own level. The speaker feels that for himself this would be a test, and that it would be a great thing to do. But can one say of the holy Avos that they had a separate love for their children which they needed to hand over to the Holy One, blessed is He? Their entire love for their children arose out of the service and love of Hashem.

Chiddushei HaGri”z al HaTorah, Hosafos, Vayigash, p. 6 (ו) · The mitzvah of the journey

ואמר הגר״ח דמה שקרא יעקב ק״ש באותה העת, הוא משום דירידתו למצרים היתה בציווי ה׳ שאמר לו אל תירא מרדה מצרימה כי לגוי גדול אשימך שם, והיה אנוס עפ״י הדיבור, וממילא היתה ההליכה אצלו מצוה, והיה פטור ממצוה אחרת משום הדין דעוסק במצוה פטור מן המצוה כדיליף בסוכה (כה ע״א) ובולכתך בדרך בלכת דידך הוא דמחייבת הא בלכת דמצוה פטור,

Reb Chaim said that Yaakov recited Shema at that moment because his descent to Egypt was at Hashem’s command. Hashem said, “Do not fear going down to Egypt, for I will make you a great nation there.” He was compelled by the divine word, so the journey was a mitzvah for him. He was exempt from another mitzvah under the law that one occupied with a mitzvah is exempt from another mitzvah. Sukkah 25a derives this from “when you go on the way”: you are obligated when going on your own way, but exempt when going on a mitzvah journey.

Chiddushei HaGri”z al HaTorah, Hosafos, Vayigash, p. 6 (ו) · At the border

ולכן כל עוד שהיה בדרך היה מחוייב במצוה זו ללכת שמה, והיה פטור אז ממצות ק״ש, אבל כשהגיע לגבול מצרים וקיים מצותו שוב מיקרי זה בדרך דידך ולא דרך של מצוה, ממילא נתחייב תיכף בק״ש, וע״כ קרא אז ק״ש. אבל יוסף שהיה חייב בק״ש גם קודם, כבר קרא ק״ש מיד בזמנה.

As long as Yaakov was on the road he was occupied with the mitzvah of going there and was exempt from Shema. Once he reached the border of Egypt and fulfilled his mitzvah, it was once again called his own way, no longer a mitzvah journey. He became obligated in Shema immediately and recited it then. Yosef, who had been obligated earlier as well, had already recited Shema promptly at its proper time.

Tiferes Shimshon, Vayigash, pp. 425–426 · Key lines

הנכם מלבישים את יעקב אבינו בבגד שלכם

עלינו לפרש את דברי התורה עם דברי תורה דוקא

You’re dressing Yaakov Avinu in your own clothes!

We must explain the words of Torah through the words of Torah itself.

23 The mitzvah to go down to Egypt

Bereishis 46:3

וַיֹּאמֶר אָנֹכִי הָאֵל אֱלֹהֵי אָבִיךָ אַל־תִּירָאִ֣י מֵרְדָ֔ה מִצְרַ֖יְמָה כִּי־לְג֣וֹי גָּד֑וֹל אֲשִׂימְךָ שָׁם׃

He said, “I am God, the God of your father. Do not fear going down to Egypt, for I will make you into a great nation there.”

Pesach Haggadah, Maggid · Devarim 26:5

וירד מצרימה אנוס על פי הדיבור

“He went down to Egypt” means compelled by the divine word.

Sukkah 25a · Mishnah and Gemara

מַתְנִי׳ שְׁלוּחֵי מִצְוָה — פְּטוּרִין מִן הַסּוּכָּה. חוֹלִין וּמְשַׁמְּשֵׁיהֶן — פְּטוּרִין מִן הַסּוּכָּה. אוֹכְלִין וְשׁוֹתִין עֲרַאי חוּץ לַסּוּכָּה.

גְּמָ׳ מְנָא הָנֵי מִילֵּי? תָּנוּ רַבָּנַן: ״בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ״ — פָּרַט לְעוֹסֵק בְּמִצְוָה, ״וּבְלֶכְתְּךָ בַדָּרֶךְ״ — פָּרַט לְחָתָן. מִכָּאן אָמְרוּ: הַכּוֹנֵס אֶת הַבְּתוּלָה — פָּטוּר, וְאֶת הָאַלְמָנָה — חַיָּב.

מִי לָא עָסְקִינַן דְּקָאָזֵיל לְדָבַר מִצְוָה, וְקָא אָמַר רַחֲמָנָא לִיקְרֵי! אִם כֵּן לֵימָא קְרָא ״בְּשֶׁבֶת וּבְלֶכֶת״, מַאי ״בְּשִׁבְתְּךָ״ ״וּבְלֶכְתְּךָ״ — בְּלֶכֶת דִּידָךְ הוּא דְּמִיחַיַּבְתְּ, הָא בְּלֶכֶת דְּמִצְוָה — פְּטִירָתְּ.

Those traveling on a mitzvah mission are exempt from sukkah. The sick and those attending them are exempt from sukkah. One may eat or drink casually outside the sukkah. How do we know this? The Sages taught that “when you sit in your house” excludes one occupied with a mitzvah, and “when you go on your way” excludes a bridegroom.

24 The Gur Aryeh’s two answers

Gur Aryeh on Bereishis 46:29 · First reading

ואמרו רבותינו ז"ל שהיה קורא קריאת שמע. והקשו למה יוסף לא קרא קריאת שמע כיון ששעת קריאת שמע היה, שדוחק לומר שהקדים או שאחר כי זריזין מקדימין (פסחים ד.), ושעה אחת לכלם, ועוד מנא לן שקרא קריאת שמע – שמא התפלל, ויש לתרץ כי יוסף קרא קריאת שמע, וקיימא לן כרבי יהודה (ברכות יג.) שבאמצע הפרק מפסיק לשאול מפני היראה, והיינו יראת אביו, ולפיכך היה מפסיק בקריאת שמע, אבל יעקב לא היה מפסיק וקרא קריאת שמע.

Our Sages said that Yaakov was reciting Shema. They asked why Yosef did not recite Shema if it was the time to recite it. It is difficult to say he recited it earlier or later, since the diligent perform mitzvos as early as possible and the time is the same for everyone. Further, how do we know Yaakov recited Shema? Perhaps he was praying. One can answer that Yosef did recite Shema. We follow Rabbi Yehudah, who says that in the middle of a section one may interrupt to greet out of reverence. That includes reverence for his father. Yosef therefore interrupted his recitation, while Yaakov did not interrupt and continued reciting Shema.

Gur Aryeh on Bereishis 46:29 · Second reading

אמנם יש לדעת ענין קריאת שמע שהיה קורא ובזה יתורץ מה שלא היה קורא יוסף קריאת שמע, לפי שכאשר בא יעקב וראה את יוסף בנו מלך, בא בלבו אהבתו ויראתו של הקב"ה איך מדותיו הם טובות ושלימות, ומשלם שכר טוב ליראיו. וזהו מדת החסידים אשר יקרה להם טוב מתדבקים אל הקב"ה על הטובות והאמת שעשה עמהם. וזהו קריאת שמע שבו נזכר ייחוד מלכות שמים (דברים ו, ד) ואהבתו (שם שם ה). וראוי היה לקרות קריאת שמע כאשר בא אליו יוסף אחר הצער הגדול אשר היה לו בעבורו, ועתה ראה אותו מלך, היה אוהב את הקב"ה אשר עושה לו זה, וקבל מלכותו ואהבתו ויראתו, וזהו נכון למבין:

We still need to know the meaning of the Shema that Yaakov was reciting. This will also explain why Yosef was not reciting Shema. When Yaakov came and saw his son Yosef as a king, love and awe of the Holy One, blessed is He, entered his heart. He saw how good and perfect His ways are and how He gives good reward to those who fear Him. This is the way of the pious: when good comes to them, they cleave to the Holy One, blessed is He, for the goodness and truth He has shown them. That is the meaning of reciting Shema, in which we declare the oneness of His kingship and love for Him. It was fitting to recite Shema when Yosef came to Yaakov after the great pain Yaakov had suffered over him. Now that he saw him as a king, he loved the Holy One, blessed is He, who had done this for him, and accepted His kingship, love, and awe. This is clear to one who understands.

Devarim 6:4–5

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה | אֶחָד׃

וְאָהַבְתָּ אֵת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לְבָבְךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־מְאֹדֶךָ׃

Hear, Israel, Hashem is our God, Hashem is One. You shall love Hashem your God with all your heart, with all your soul, and with all your might.

Berachos 13a · Interruption during Shema

בַּפְּרָקִים, שׁוֹאֵל מִפְּנֵי הַכָּבוֹד וּמֵשִׁיב. וּבְאֶמְצַע, שׁוֹאֵל מִפְּנֵי הַיִּרְאָה וּמֵשִׁיב, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר.

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בָּאֶמְצַע, שׁוֹאֵל מִפְּנֵי הַיִּרְאָה וּמֵשִׁיב מִפְּנֵי הַכָּבוֹד. וּבַפְּרָקִים, שׁוֹאֵל מִפְּנֵי הַכָּבוֹד וּמֵשִׁיב שָׁלוֹם לְכָל אָדָם.

Between sections one may greet a person out of honor and respond. In the middle of a section one may greet out of reverence and respond. These are the words of Rabbi Meir. Rabbi Yehudah says that in the middle one may greet out of reverence and respond out of honor. Between sections one may greet out of honor and respond to anyone.

25 What part of human nature can explain Torah?

Mishlei 3:19 and Tehillim 33:6

יְהוָה בְּחָכְמָה יָסַד־אֶרֶץ כּוֹנֵן שָׁמַיִם בִּתְבוּנָה׃

בִּדְבַר יְהוָה שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ וּבְרוּחַ פִּיו כָּל־צְבָאָם׃

Hashem founded the earth with wisdom and established the heavens with understanding. By the word of Hashem the heavens were made, and by the breath of His mouth all their host.

Tiferes Shimshon, Vayigash, p. 427 · Third paragraph

לעומתנו, גדולי חכמי התורה, אפילו גדולי האחרונים, אע״פ שגם הם התרחקו מהאבות מאוד, מ״מ עדיין היתה חלות חפצא של אדם בתכונות הטבעיות שלהם. לא כן אנחנו שכבר אין אתנו יודע מהו הרגש טבעי הנעשה ע״פ דבר ה׳ ומהו הרגש של המידות הנעשה בידי אדם.

Compared with us, the great Torah sages, even the great Acharonim, though they too were very far removed from the Avos, still retained the substance of the human being in their natural qualities. As for us, who can still tell which feeling is natural, formed by Hashem’s word, and which feeling comes from traits formed by human hands?

Tiferes Shimshon, Vayigash, pp. 426–427 · Argument in brief

טבע העולם נברא בחכמת ה׳. השאלה היא אם עדיין אנו יודעים להבחין בין הרגש הטבעי שברא ה׳ לבין הרגלים, דמיונות ומידות שרכשנו. בזה נחלקו גדולי תורה.

The world’s nature comes from Hashem’s wisdom. The dispute is whether we can still distinguish the nature Hashem created from acquired traits, habits, and imaginings.

RETURN TO THE OPENING SOURCES

06 The birthright and Esav’s fear of death

Bava Basra 16b · Rabbi Yochanan

חמש עבירות עבר אותו רשע באותו היום — בא על נערה מאורסה, והרג את הנפש, וכפר בעיקר, וכפר בתחיית המתים, ושט את הבכורה.

Esav had relations with a betrothed young woman, killed a person, denied Hashem, denied techiyas hameisim, and treated the birthright with contempt.

Rashi on Bereishis 25:31–32

מכרה כיום. כְּתַרְגּוּמוֹ כְּיוֹם דִּלְהֵן, כַּיּוֹם שֶׁהוּא בָּרוּר, כָּךְ מְכֹר לִי מְכִירָה בְּרוּרָה:

בכרתך. לְפִי שֶׁהָעֲבוֹדָה בַּבְּכוֹרוֹת, אָמַר יַעֲקֹב אֵין רָשָׁע זֶה כְּדַאי שֶׁיַּקְרִיב לְהַקָּבָּ"ה:

הנה אנכי הולך למות. (מִתְנוֹדֵדֶת וְהוֹלֶכֶת הִיא הַבְּכוֹרָה שֶׁלֹּא תִהֶא כָּל עֵת הָעֲבוֹדָה בַּבְּכוֹרוֹת, כִּי שֵׁבֶט לֵוִי יִטֹּל אוֹתָהּ, וְעוֹד) אָמַר עֵשָׂו: מַה טִּיבָהּ שֶׁל עֲבוֹדָה זוֹ? אָמַר לוֹ: כַּמָּה אַזְהָרוֹת וָעֳנָשִׁין וּמִיתוֹת תְּלוּיִין בָּהּ כְּאוֹתָהּ שֶׁשָּׁנִינוּ, אֵלּוּ הֵן שֶׁבְּמִיתָה: שְׁתוּיֵי יַיִן וּפְרוּעֵי רֹאשׁ; אָמַר: אֲנִי הוֹלֵךְ לָמוּת עַל יָדָהּ, אִם כֵּן מַה חֵפֶץ לִי בָּהּ?

“Sell me as of this day” means that the sale should be as clear as the day. Since the sacrificial service belonged to the firstborn, Yaakov said that this wicked man was unfit to offer sacrifices to Hashem. On “I am going to die,” Rashi first explains that the birthright was not permanent, for the service would ultimately pass to the tribe of Levi. He then gives another explanation. Esav asked about the nature of the service. Yaakov told him of its prohibitions, punishments, and liabilities to death, such as serving after drinking wine or with unkempt hair. Esav said, “I am going to die through it. If so, what use is it to me?”

Rashbam on Bereishis 25:32

הנה אנכי הולך למות - בכל יום אני הולך לצוד חיות ביערים המצויים שם דובים ואריות וחיות רעות ואני מסוכן למות, למה זה לי להמתין חלק בכורה לאחר מיתת אבינו. כך פירש אבי הרב רבי מאיר מ"ס.

I go out hunting dangerous animals every day, and they may kill me. Why should I wait for the share of the birthright that will come only after our father dies?

07 How Rashi reads Yaakov’s words

Rashi on Bereishis 27:19

אנכי עשו בכורך. אָנֹכִי הַמֵּבִיא לְךָ וְעֵשָׂו הוּא בְּכוֹרֶךָ:

עשיתי. כַּמָּה דְּבָרִים כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ אֵלַי:

“I” am the one bringing it to you, and Esav is your firstborn. “I have done” means that I have done several things that you have told me to do.

Read the Sfas Emes in Hebrew

Bereishis 25:23 · Hashem’s words to Rivkah

וְרַב יַעֲבֹד צָעִיר.

The older will serve the younger.

Bereishis 27:8, 13 · Rivkah’s words to Yaakov

וְעַתָּה בְנִי שְׁמַע בְּקֹלִי לַאֲשֶׁר אֲנִי מְצַוֶּה אֹתָךְ. … עָלַי קִלָּלָתְךָ בְּנִי אַךְ שְׁמַע בְּקֹלִי וְלֵךְ קַח לִי.

“Now, my son, listen to my voice and do what I command you.” When Yaakov fears a curse, Rivkah says, “Let your curse be upon me, my son. Just listen to my voice and go get them for me.”

Onkelos on Bereishis 27:13

עָלַי אִתְאֲמַר בִּנְבוּאָה דְּלָא יֵיתוּן לוֹטָאֵי עֲלָךְ בְּרִי.

“It was told to me in prophecy that curses would not come upon you, my son.”

Bereishis 27:29 · From Yitzchak’s brachah

יַעַבְדוּךָ עַמִּים וְיִשְׁתַּחֲווּ לְךָ לְאֻמִּים הֱוֵה גְּבִיר לְאַחֶיךָ וְיִשְׁתַּחֲווּ לְךָ בְּנֵי אִמֶּךָ.

“May peoples serve you and nations bow down to you. Be master over your brothers, and may your mother’s sons bow down to you.”

05 Yaakov’s answer to Rachel

Megillah 13b · Read the answer when returning to this question

וּמַאי צְנִיעוּת הַיְתָה בָּהּ בְּרָחֵל? דִּכְתִיב: ״וַיַּגֶּד יַעֲקֹב לְרָחֵל כִּי אֲחִי אָבִיהָ הוּא״. וְכִי אֲחִי אָבִיהָ הוּא? וַהֲלֹא בֶּן אֲחוֹת אָבִיהָ הוּא?

אֶלָּא, אֲמַר לַהּ: מִינַּסְבָא לִי? אֲמַרָה לֵיהּ: אִין, מִיהוּ אַבָּא רַמָּאָה הוּא וְלָא יָכְלַתְּ לֵיהּ. אֲמַר לַהּ: אָחִיו אֲנָא בְּרַמָּאוּת. אֲמַרָה לֵיהּ: וּמִי שְׁרֵי לְצַדִּיקֵי לְסַגּוֹיֵי בְּרַמָּיוּתָא? אֲמַר לַהּ, אִין: ״עִם נָבָר תִּתָּבָר וְעִם עִקֵּשׁ תִּתַּפָּל״.

אֲמַר לַהּ: וּמַאי רַמָּיוּתָא? אֲמַרָה לֵיהּ: אִית לִי אֲחָתָא דְּקַשְׁיָא מִינַּאי וְלָא מַנְּסֵיב לִי מִקַּמַּהּ. מְסַר לַהּ סִימָנִים.

Megillah 13b asks how Yaakov could call himself Lavan’s brother. He was the son of Lavan’s sister. When Yaakov asked Rachel to marry him, she warned that her father was a deceiver. Yaakov said he could match him in deception. Rachel asked, ‘Are tzaddikim permitted to use deception?’ He said, ‘Yes. With the pure You show Yourself pure, and with the crooked You act shrewdly.’

Rachel explained that Lavan would marry off her older sister first. Yaakov gave Rachel signs by which he could recognize her.

Megillah 13b · Rachel gives Leah the signs

כִּי מְטָא לֵילְיָא, אֲמַרָה: הַשְׁתָּא מִיכַּסְפָא אֲחָתַאי. מְסַרְתִּינְהוּ נִיהֲלַהּ. וְהַיְינוּ דִּכְתִיב: ״וַיְהִי בַבֹּקֶר וְהִנֵּה הִיא לֵאָה״, מִכָּלָּל דְּעַד הַשְׁתָּא לָאו לֵאָה הִיא? אֶלָּא: מִתּוֹךְ סִימָנִין שֶׁמָּסְרָה רָחֵל לְלֵאָה — לָא הֲוָה יָדַע עַד הַשְׁתָּא. לְפִיכָךְ זָכְתָה וְיָצָא מִמֶּנָּה שָׁאוּל.

On the wedding night Rachel realized her sister would be humiliated, so she gave Leah the signs. The Gemara asks why the Torah says, “In the morning, there she was, Leah.” She had been Leah all along. Because Rachel had given her the signs, Yaakov did not know until morning. For this, Rachel merited that Shaul descend from her.

09 Lavan’s changing wages

Bereishis 31:7–12 · Yaakov’s account

וַאֲבִיכֶן֙ הֵתֵ֣ל בִּ֔י וְהֶחֱלֵ֥ף אֶת־מַשְׂכֻּרְתִּ֖י עֲשֶׂ֣רֶת מֹנִ֑ים וְלֹא־נְתָנ֥וֹ אֱלֹהִ֖ים לְהָרַ֥ע עִמָּדִֽי׃

אִם־כֹּ֤ה יֹאמַר֙ נְקֻדִּ֣ים יִהְיֶ֣ה שְׂכָרֶ֔ךָ וְיָלְד֥וּ כָל־הַצֹּ֖אן נְקֻדִּ֑ים וְאִם־כֹּ֤ה יֹאמַר֙ עֲקֻדִּ֣ים יִהְיֶ֣ה שְׂכָרֶ֔ךָ וְיָלְד֥וּ כָל־הַצֹּ֖אן עֲקֻדִּֽים׃

וַיַּצֵּ֥ל אֱלֹהִ֖ים אֶת־מִקְנֵ֣ה אֲבִיכֶ֑ם וַיִּתֶּן־לִֽי׃

וַיְהִ֗י בְּעֵת֙ יַחֵ֣ם הַצֹּ֔אן וָאֶשָּׂ֤א עֵינַי֙ וָאֵרֶ֔א בַּחֲלוֹם֙ וְהִנֵּ֣ה הָעַתֻּדִ֔ים הָעֹלִ֖ים עַל־הַצֹּ֑אן עֲקֻדִּ֣ים נְקֻדִּ֔ים וּבְרֻדִּֽים׃

וַיֹּ֥אמֶר אֵלַ֖י מַלְאַ֣ךְ הָאֱלֹהִ֑ים בַּחֲלוֹם֙ יַעֲקֹ֔ב וָאֹמַ֖ר הִנֵּֽנִי׃

וַיֹּ֗אמֶר שָׂא־נָ֤א עֵינֶ֙יךָ֙ וּרְאֵ֔ה כָּל־הָעַתֻּדִ֗ים הָעֹלִ֛ים עַל־הַצֹּ֖אן עֲקֻדִּ֣ים נְקֻדִּ֑ים וּבְרֻדִּ֔ים כִּ֥י רָאִ֖יתִי אֵ֥ת כָּל־אֲשֶׁ֛ר לָבָ֥ן עֹשֶׂ֖ה לָֽךְ׃

7. “Your father has cheated me and changed my wages ten times, but God did not let him harm me. 8. When he said, ‘The speckled will be your wage,’ the whole flock gave birth to speckled young. When he said, ‘The striped will be your wage,’ the whole flock gave birth to striped young. 9. God took your father’s livestock away and gave it to me. 10. At the time the flock mated, I looked up and saw in a dream that the males mounting the flock were striped, speckled, and mottled. 11. The angel of God said to me in the dream, ‘Yaakov.’ I said, ‘Here I am.’ 12. He said, ‘Lift up your eyes and see. All the males mounting the flock are striped, speckled, and mottled, for I have seen everything Lavan is doing to you.’”

Ramban on Bereishis 31:10 · When the rods stopped

וַיְהִי בְּעֵת יַחֵם הַצֹּאן זֶה הָיָה אַחַר שֶׁהֶחֱלִיף אֶת מַשְׂכֻּרְתּוֹ, וּלְכָךְ אָמַר "כִּי רָאִיתִי אֵת כָּל אֲשֶׁר לָבָן עֹשֶׂה לָךְ":

וְטַעַם וְהִנֵּה הָעַתֻּדִים הָעֹלִים עַל הַצֹּאן הֶרְאָה לוֹ בַּחֲלוֹם כִּי יַעֲלוּ עַל הַצֹּאן הָעַתּוּדִים וְכֻלָּם עֲקֻדִּים, וְאַחֲרֵי כֵן הָיוּ כֻּלָּם נְקֻדִּים, וְשׁוּב הָיוּ כֻּלָּם בְּרֻדִּים, וְהִגִּיד כִּי הוּא רוֹאֶה הֶחָמָס שֶׁעוֹשֶׂה לוֹ לָבָן לְהַחֲלִיף אֶת מַשְׂכֻּרְתּוֹ, וְיֵעָשֶׂה הַנּוֹלָדִים כַּמַּרְאֶה אֲשֶׁר יִצְטָרֵךְ אֵלָיו יַעֲקֹב, וּמִכָּאן וְאֵילָךְ לֹא יַעֲשֶׂה יַעֲקֹב מַקְלוֹת כִּי בּוֹטֵחַ בַּה' יְשֻׂגַּב (משלי כט כה):

This happened after Lavan changed his wages. That is why the angel said that he had seen everything Lavan was doing to Yaakov. The angel showed him in the dream that the males mounting the flock were all striped, then all speckled, and then all mottled. He told him that he saw the wrong Lavan was doing by changing his wages and that the young would be born with the markings Yaakov needed. From then on Yaakov would no longer use rods, for one who trusts in Hashem will be protected.

10 Why Yaakov left

Bereishis 31:3, 13

וַיֹּ֤אמֶר יְהוָה֙ אֶל־יַעֲקֹ֔ב שׁ֥וּב אֶל־אֶ֖רֶץ אֲבוֹתֶ֑יךָ וּלְמוֹלַדְתֶּ֕ךָ וְאֶהְיֶ֖ה עִמָּֽךְ׃

אָנֹכִ֣י הָאֵ֣ל בֵּית־אֵ֔ל אֲשֶׁ֥ר מָשַׁ֖חְתָּ שָּׁ֣ם מַצֵּבָ֑ה אֲשֶׁ֤ר נָדַ֙רְתָּ֙ לִ֣י שָׁ֔ם נֶ֖דֶר עַתָּ֥ה קוּם֙ צֵ֣א מִן־הָאָ֣רֶץ הַזֹּ֔את וְשׁ֖וּב אֶל־אֶ֥רֶץ מוֹלַדְתֶּֽךָ׃

Hashem said to Yaakov, “Return to the land of your fathers and to your birthplace, and I will be with you.” The malach tells him, “Now arise, leave this land, and return to the land of your birth.”

Bereishis 31:26–31

וַיֹּאמֶר לָבָן לְיַעֲקֹב מֶה עָשִׂיתָ וַתִּגְנֹב אֶת־לִבָּבִי וַתְּנַהֵג אֶת־בְּנֹתַי כִּשְׁבֻיוֹת חָרֶב:

לָמָּה נַחְבֵּאתָ לִבְרֹחַ וַתִּגְנֹב אֹתִי וְלֹא־הִגַּדְתָּ לִי וָאֲשַׁלֵּחֲךָ בְּשִׂמְחָה וּבְשִׁרִים בְּתֹף וּבְכִנּוֹר:

וְלֹא נְטַשְׁתַּנִי לְנַשֵּׁק לְבָנַי וְלִבְנֹתָי עַתָּה הִסְכַּלְתָּ עֲשׂוֹ:

יֶשׁ־לְאֵל יָדִי לַעֲשׂוֹת עִמָּכֶם רָע וֵאלֹהֵי אֲבִיכֶם אֶמֶשׁ אָמַר אֵלַי לֵאמֹר הִשָּׁמֶר לְךָ מִדַּבֵּר עִם־יַעֲקֹב מִטּוֹב עַד־רָע:

וְעַתָּה הָלֹךְ הָלַכְתָּ כִּי־נִכְסֹף נִכְסַפְתָּה לְבֵית אָבִיךָ לָמָּה גָנַבְתָּ אֶת־אֱלֹהָי:

וַיַּעַן יַעֲקֹב וַיֹּאמֶר לְלָבָן כִּי יָרֵאתִי כִּי אָמַרְתִּי פֶּן־תִּגְזֹל אֶת־בְּנוֹתֶיךָ מֵעִמִּי:

26. Lavan said to Yaakov, “What have you done, stealing my heart and driving my daughters off like captives of the sword? 27. Why did you flee secretly and steal away from me without telling me? I would have sent you away with joy and song, with drum and lyre. 28. You did not let me kiss my sons and daughters. You have acted foolishly. 29. It is in my power to do you harm, but the God of your father spoke to me last night and said, ‘Be careful about speaking to Yaakov, whether good or bad.’ 30. Now you have left because you longed for your father’s house. Why did you steal my gods?” 31. Yaakov answered Lavan, “Because I was afraid. I thought you might take your daughters away from me by force.”

26 Tiferes and learning

Ramak, Tomer Devorah 7:1

היאך ירגיל האדם עצמו במדות התפארת: אֵין סָפֵק שֶׁמִּדַּת הַתִּפְאֶרֶת הוּא הָעֵסֶק בַּתּוֹרָה, אָמְנָם צָרִיךְ זְהִירוּת גָּדוֹל שֶׁלֹּא יִתְגָּאֶה אָדָם בְּדִבְרֵי תוֹרָה שֶׁלֹּא יִגְרֹם רָעָה גְּדוֹלָה, שֶׁהֲרֵי כְּמוֹ שֶׁהוּא מִתְגָּאֶה כָּךְ גּוֹרֵם שֶׁמִּדַּת הַתִּפְאֶרֶת שֶׁהִיא הַתּוֹרָה תִּתְגָּאֶה וְתִסְתַּלֵּק לְמַעְלָה חַס וְשָׁלוֹם אֶלָּא כָּל הַמַּשְׁפִּיל עַצְמוֹ בְּדִבְרֵי תוֹרָה גּוֹרֵם אֶל הַתִּפְאֶרֶת שֶׁתֵּרֵד וְתַשְׁפִּיל עַצְמָהּ לְהַשְׁפִּיעַ לַמַּלְכוּת. וַהֲרֵי לְמַטָּה מֵהַתִּפְאֶרֶת אַרְבַּע סְפִירוֹת וְלָהֶן שָׁלֹשׁ מִדּוֹת:

How should a person accustom himself to the qualities of Tiferes? The quality of Tiferes is undoubtedly occupation with Torah. But a person must take great care against becoming haughty in words of Torah, for that causes great harm. Just as he grows haughty, he causes Tiferes, which is Torah, to rise above and withdraw, God forbid. Whoever lowers himself in words of Torah causes Tiferes to descend and lower itself to impart its influence to Malchus. Below Tiferes there are four sefiros, and they have three qualities.

Bereishis Rabbah 76:1 · The choicest of the Avos and the Nevi'im

רבי פינחס בשם רבי ראובן, שני בני אדם הבטיחן הקדוש ברוך הוא ונתיראו, הבחור שבאבות והבחור שבנביאים, הבחור שבאבות זה יעקב, שנאמר (תהלים קלה, ד) : כי יעקב בחר לו יה, ואמר לו הקדוש ברוך הוא (בראשית כח, טו) : והנה אנכי עמך, ובסוף נתירא, שנאמר: ויירא יעקב. הבחור שבנביאים זה משה, שנאמר (תהלים קו, כג) : לולי משה בחירו, ואמר לו הקדוש ברוך הוא (שמות ג, יב) : כי אהיה עמך, ולבסוף נתירא (במדבר כא, לד) : ויאמר ה' אל משה אל תירא אתו, אינו אומר אל תירא אתו, אלא למי שנתירא

Rabbi Pinchas said in the name of Rabbi Reuven: Two people received assurances from Hashem and were afraid, the choicest of the Avos and the choicest of the prophets. The choicest of the Avos was Yaakov, and the choicest of the prophets was Moshe.

Are You Only Human?, pp. 151–152 · Teaching connection

מידת תפארת קשורה ללימוד התורה. בשיעור היא נקשרת גם לשני האוהלים של יעקב וליכולתו לשנות את דרכו לפי הנסיבות.

The shiur connects the discussion of Tiferes with Yaakov's two tents and his ability to change his response as circumstances change.

27 Leah and the encounter with Esav

Bereishis 29:25–30

וַיְהִי בַבֹּקֶר וְהִנֵּה־הִוא לֵאָה וַיֹּאמֶר אֶל־לָבָן מַה־זֹּאת עָשִׂיתָ לִּי הֲלֹא בְרָחֵל עָבַדְתִּי עִמָּךְ וְלָמָּה רִמִּיתָנִי׃

וַיֹּאמֶר לָבָן לֹא־יֵעָשֶׂה כֵן בִּמְקוֹמֵנוּ לָתֵת הַצְּעִירָה לִפְנֵי הַבְּכִירָה׃

מַלֵּא שְׁבֻעַ זֹאת וְנִתְּנָה לְךָ גַּם־אֶת־זֹאת בַּעֲבֹדָה אֲשֶׁר תַּעֲבֹד עִמָּדִי עוֹד שֶׁבַע־שָׁנִים אֲחֵרוֹת׃

וַיַּעַשׂ יַעֲקֹב כֵּן וַיְמַלֵּא שְׁבֻעַ זֹאת וַיִּתֶּן־לוֹ אֶת־רָחֵל בִּתּוֹ לוֹ לְאִשָּׁה׃

וַיִּתֵּן לָבָן לְרָחֵל בִּתּוֹ אֶת־בִּלְהָה שִׁפְחָתוֹ לָהּ לְשִׁפְחָה׃

וַיָּבֹא גַּם אֶל־רָחֵל וַיֶּאֱהַב גַּם־אֶת־רָחֵל מִלֵּאָה וַיַּעֲבֹד עִמּוֹ עוֹד שֶׁבַע־שָׁנִים אֲחֵרוֹת׃

25. In the morning, there she was, Leah. He said to Lavan, "What have you done to me? Was it not for Rachel that I worked for you? Why did you deceive me?" 26. Lavan said, "That is not done in our place, to give the younger before the firstborn." 27. "Complete this one's wedding week, and we will give you the other one too, for the service you will perform for me another seven years." 28. Yaakov did so and completed her week, and Lavan gave him Rachel his daughter as a wife. 29. Lavan gave his maidservant Bilhah to Rachel his daughter as a maidservant. 30. Yaakov came to Rachel as well, and he loved Rachel more than Leah. He served Lavan another seven years.

Bereishis 49:31

שָׁמָּה קָבְרוּ אֶת־אַבְרָהָם וְאֵת שָׂרָה אִשְׁתּוֹ שָׁמָּה קָבְרוּ אֶת־יִצְחָק וְאֵת רִבְקָה אִשְׁתּוֹ וְשָׁמָּה קָבַרְתִּי אֶת־לֵאָה׃

There they buried Avraham and Sarah his wife. There they buried Yitzchak and Rivkah his wife. And there I buried Leah.

Rashi on Bereishis 32:9

והיה המחנה הנשאר לפליטה. עַל כָּרְחוֹ, כִּי אֶלָּחֵם עִמּוֹ. הִתְקִין עַצְמוֹ לִשְׁלֹשָׁה דְּבָרִים, לְדוֹרוֹן, לִתְפִלָּה וּלְמִלְחָמָה. לְדוֹרוֹן, וַתַּעֲבֹר הַמִּנְחָה עַל פָּנָיו; לִתְפִלָּה, אֱלֹהֵי אָבִי אַבְרָהָם; לְמִלְחָמָה, וְהָיָה הַמַּחֲנֶה הַנִּשְׁאָר לִפְלֵיטָה:

It will escape against his will, because I will fight him. Yaakov prepared for three things, for a gift, for prayer, and for war. For a gift, “The gift passed on ahead of him.” For prayer, “God of my father Avraham.” For war, “The remaining camp will escape.”

28 How Yaakov spared Eliphaz

Rashi on Bereishis 29:10–11

ויגש יעקב ויגל. כְּמִי שֶׁמַּעֲבִיר אֶת הַפְּקָק מֵעַל פִּי צְלוֹחִית; לְהוֹדִיעֲךָ שֶׁכֹּחוֹ גָּדוֹל (בראשית רבה):

ויבך. לְפִי שֶׁצָּפָה בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁאֵינָהּ נִכְנֶסֶת עִמּוֹ לִקְבוּרָה. דָּ"אַ לְפִי שֶׁבָּא בְּיָדַיִם רֵקָנִיּוֹת; אָמַר, אֱלִיעֶזֶר עֶבֶד אָבִי אַבָּא הָיוּ בְיָדָיו נְזָמִים וּצְמִידִים וּמַגְדָּנוֹת וַאֲנִי אֵין בְּיָדִי כְּלוּם; לְפִי שֶׁרָדַף אֵלִיפַז בֶּן עֵשָׂו בְּמִצְוַת אָבִיו אַחֲרָיו לְהָרְגוֹ וְהִשִּׂיגוֹ, וּלְפִי שֶׁגָּדַל אֶלִיפַז בְּחֵיקוֹ שֶׁל יִצְחָק, מָשַׁךְ יָדָיו. אָמַר לוֹ מָה אֶעֱשֶׂה לַצַּוּוּי שֶׁל אַבָּא? אָמַר לוֹ יַעֲקֹב טוֹל מַה שֶּׁבְּיָדַי, וְהֶעָנִי חָשׁוּב כַּמֵּת:

Like someone removing the stopper from the mouth of a flask. The Torah teaches you that he had great strength. He wept because he foresaw by the holy spirit that she would not be buried with him. Another explanation is that he came empty-handed. He said, “Eliezer, my grandfather’s servant, had rings, bracelets, and gifts in his hands, but I have nothing in mine.” This was because Eliphaz, Esav’s son, had pursued him on his father’s orders to kill him and had caught up with him. But because Eliphaz had grown up in Yitzchak’s care, he held back. He said to Yaakov, “What shall I do about my father’s command?” Yaakov answered, “Take what I have.” A poor person is considered as though dead.

Rashi on Bereishis 32:8

ויירא ויצר. וַיִּרָא שֶׁמָּא יֵהָרֵג, וַצָּר לוֹ אִם יַהֲרֹג הוּא אֶת אֵחֵרִים (בראשית רבה ותנחומא):

He was afraid that he might be killed and distressed that he might kill others.

Tiferes Shimshon, Vayishlach · Summary of the teaching in Moreshet Yaakov

יעקב היה חזק ויכול היה לנסות לגבור על אליפז בכוח. הוא בחר לתת לו את רכושו ולהציל את חייו בלי להרוג אותו.

Given Yaakov’s strength, he could have tried to defeat Eliphaz by force. Instead he chose to give away what he had and escape without killing him. His willingness to bear the cost gives substance to Rashi’s distinction between fear of being killed and distress at the prospect of killing.

29 What the wagons proved

Bereishis 45:26–27

וַיַּגִּדוּ לוֹ לֵאמֹר עוֹד יוֹסֵף חַי וְכִי־הוּא מֹשֵׁל בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרָיִם וַיָּפֶג לִבּוֹ כִּי לֹא־הֶאֱמִין לָהֶם:

וַיְדַבְּרוּ אֵלָיו אֵת כָּל־דִּבְרֵי יוֹסֵף אֲשֶׁר דִּבֶּר אֲלֵהֶם וַיַּרְא אֶת־הָעֲגָלוֹת אֲשֶׁר־שָׁלַח יוֹסֵף לָשֵׂאת אֹתוֹ וַתְּחִי רוּחַ יַעֲקֹב אֲבִיהֶם:

26. They told him, “Yosef is still alive, and he rules the whole land of Egypt.” His heart went numb, for he did not believe them. 27. They told him all the words Yosef had spoken to them. He saw the wagons Yosef had sent to carry him, and the spirit of their father Yaakov came alive.

Rashi on Bereishis 45:27

את כל דברי יוסף. סִימָן מָסַר לָהֶם בַּמֶּה הָיָה עוֹסֵק כְּשֶׁפֵּרַשׁ מִמֶּנּוּ – בְּפָרָשַׁת עֶגְלָה עֲרוּפָה, זֶהוּ שֶׁנֶּאֱמַר וירא את העגלות אשר שלח יוסף , וְלֹא נֶאֱמַר אֲשֶׁר שָׁלַח פַּרְעֹה:

He gave them a sign of the subject he was studying when he parted from Yaakov, the passage of the heifer whose neck is broken. That is why it says “he saw the wagons Yosef had sent,” naming Yosef instead of Pharaoh.

Gur Aryeh on Bereishis 45:27

סימן מסר להם וכו'. ואם תאמר למה היה עוסק בפרשת עגלה ערופה כשהיה פורש, אין לומר שכן אירע המעשה במקרה שלמד עמו בפרשת עגלה ערופה – אם כן מנא ידע יוסף שיזכור את מה שהיה עוסק עמו בפרשת עגלה ערופה, ויש מפרשים שכאשר היה יעקב מלוה את יוסף עד עמק חברון היה אומר יוסף לאביו שיחזור לביתו ואל יטריח את עצמו, והשיב יעקב שמצוה גדולה היא בלויה, שהרי מי שאין מלוה הוא שופך דם, כדכתיב בפרשת עגלה ערופה (דברים כא, ז) "ידינו לא שפכו את הדם הזה ועינינו לא ראו", ודרשינן (סוטה מה ע"ב) וכי סלקא דעתך שיהיו זקני בית דין שופכי דמים, אלא לא פטרנוהו בלא לויה, הא למדת מי שאינו מלווה כאילו שופך דם, וכל המתלווה אינו ניזק (סוטה מו ע"ב). ולפיכך ידע יוסף שיעקב ידע שבפרשת עגלה ערופה פירש ממנו, שהרי יזכור ענין הלויה שהיה מלוה אותו. ויראה שלכך שלח לו סימן זה, מפני שרמז לו שאיך יהיה ניזוק אחר שהיה מתלוה, וכל המתלוה אינו ניזק, לכך ידע יעקב שבאמת הוא – שהוא חי:

When Yaakov accompanied Yosef on the road, Yosef asked him to go back. Yaakov told him how great the duty of accompanying a traveler is, and taught him the passage of the heifer whose neck is broken. The elders say that their hands did not shed the victim’s blood. Would anyone think they had killed him? Rather, they attest that they did not send him away without provisions or let him leave without escort. That was the subject they were studying when they parted.

Tiferes Shimshon, Vayigash · The shul seat, a retelling

מסופר על אדם שטען שהוא בעלה הנעדר של אישה. הוא הכיר פרטים על הבית, אבל לא ידע היכן מקומו הקבוע בבית הכנסת. זהו המבחן המיוחס בסיפור לגר״א.

A man who claimed to be a woman’s missing husband knew the household’s details but could not find his usual seat in shul. The story credits the Vilna Gaon with testing him on that detail.

30 Remember the days of old

Devarim 32:7

זְכֹר֙ יְמ֣וֹת עוֹלָ֔ם בִּ֥ינ֖וּ שְׁנ֣וֹת דֹּר־וָדֹ֑ר שְׁאַ֤ל אָבִ֙יךָ֙ וְיַגֶּ֣דְךָ֔ זְקֵנֶ֖יךָ וְיֹאמְרוּ לָֽךְ׃

Remember the days of old. Consider the years of generation after generation. Ask your father and he will tell you, your elders and they will say to you.

31 Yisrael, yashar El

Bereishis 32:29

וַיֹּ֣אמֶר לֹֽא־יַעֲקֹ֗ב יֵאָמֵ֤ר עוֹד֙ שִׁמְךָ֔ כִּ֣י אִם־יִשְׂרָאֵ֔ל כִּֽי־שָׂרִ֥יתָ עִם־אֱלֹהִ֖ים וְעִם־אֲנָשִׁ֥ים וַתּוּכָֽל׃

He said, “Your name shall no longer be called Yaakov, but Yisrael, for you have striven with divine beings and with men and have prevailed.”

Kli Yakar on Bereishis 32:29

וַיֹּאמֶר לֹא יַעֲקֹב יֵאָמֵר עוֹד שִׁמְךָ כִּי אִם יִשְׂרָאֵל. לְשׁוֹן יָשָׁר אֵל, כִּי יָשָׁר הוּא לְשׁוֹן רְאֵה, מִלְּשׁוֹן ״אֲשׁוּרֶנּוּ וְלֹא קָרוֹב״ (במדבר כד:יז), וְהוֹדָה לוֹ בָּזֶה כִּי יַעֲקֹב רוֹאֶה פְּנֵי אֵל וְלֹא עָלְתָה בְּיָדוֹ לְסַמֵּא אוֹתוֹ בִּמְצִיאוּת הָאֵל יִתְבָּרַךְ. וּבְאָמְרוֹ ״כִּי שָׂרִיתָ עִם אֱלֹהִים״ עָקַר שֵׁם יַעֲקֹב מִמֶּנּוּ, כִּי יַעֲקֹב מוֹרֶה עַל ״עָקֹב הַלֵּב מִכֹּל וְאָנֻשׁ הוּא״ (ירמיה יז:ט), וְיִשְׂרָאֵל לְשׁוֹן מִישׁוֹר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב לָעָתִיד (ישעיה מ:ד) ״וְהָיָה הֶעָקֹב לְמִישׁוֹר״. וְלֹא מִישׁוֹר הַנִּרְאֶה יָשָׁר בְּעֵינֵי הַבְּרִיּוֹת כִּי אִם הַנִּרְאֶה יָשָׁר בְּעֵינֵי אֱלֹהִים וְאָדָם, עַל כֵּן אָמַר ״כִּי שָׂרִיתָ עִם אֱלֹהִים וְעִם אֲנָשִׁים״, כִּי עַל יְדֵי כֹּשֶׁר מִפְעָלֶךָ תִּהְיֶה שַׂר וְנָגִיד עִם אֱלֹהִים וַאֲנָשִׁים וַתּוּכָל. וְזֶהוּ יִשְׂרָאֵל – יָשָׁר אֵל, מִישׁוֹר הַנִּרְאֶה גַּם בְּעֵינֵי הָאֵל יִתְבָּרַךְ.

He reads Yisrael as yashar El. He first takes yashar in the sense of seeing, as in “I behold him, but he is not near.” The angel conceded that Yaakov sees the face of God and that he had been unable to blind Yaakov to God’s existence. In saying “you have striven with divine beings,” he removed the name Yaakov, which evokes the crookedness of the heart. Yisrael evokes a straight path, as in “the crooked shall become straight.” It means a path that appears straight to God and man. By the uprightness of his deeds, Yaakov could prevail. That is Yisrael, yashar El, a straightness apparent even in God’s eyes.

32 Israel’s Declaration of Independence

Declaration of Independence, 1948 · Selected original phrases

בתוקף זכותנו הטבעית וההיסטורית ועל יסוד החלטת עצרת האומות המאוחדות …

תבטיח חופש דת, מצפון, לשון, חינוך ותרבות …

מתוך בטחון בצור ישראל …

“By virtue of our natural and historic right and on the strength of the resolution of the United Nations General Assembly …”

“It will guarantee freedom of religion, conscience, language, education and culture …”

“Placing our trust in the Rock of Israel …”

Read the Declaration

33 A public victory address

Netanyahu, June 24, 2025 address · English quotation and Hebrew rendering

״השגנו ניצחון היסטורי.״

“We achieved a historic victory.”

June 24, 2025 address · Summary

נתניהו זקף את הניצחון לזכות המאמץ הצבאי של ישראל, ארצות הברית והלוחמים, וציטט מספר משלי בעניין תכנון המלחמה.

Netanyahu credited Israel’s military effort, the United States, and those who fought. He quoted Mishlei on military strategy.

June 24, 2025 address

34 The voice of Yaakov and the defense of Klal Yisrael

Rav Herzog’s 1958 letter to Ben-Gurion · Bilingual summary

הרב הרצוג מתאר את קול התורה העולה מבתי המדרש כמגן מפני ידי עשו וישמעאל. הקרבה לה׳ שבבתי התורה מחזקת את ידי המגינים.

Rav Herzog describes the voice of Torah rising from the batei midrash as a shield against the hands of Esav and Yishmael. Closeness to Hashem in those places of Torah strengthens the hands of the defenders.

Rav Herzog’s Hebrew letter

35 The account of the false accusation

Rav Shlomo Aviner, Silence Does Not Constitute Admission · Summary

תומך הכולל עמד לצד בעל שדי חמד והשאירו בכולל, אף שהחשד לא נעלם. כשהמנקה הציעה להודות בפומבי, ביקש ממנה לשמור את הדבר בסוד ופעל להחזירה לעבודתה.

The kollel’s patron stood by the Sdei Chemed and kept him in the kollel, while suspicion lingered. When the cleaner offered to confess publicly, he asked her to keep the matter private and helped her get her job back.

Machon Meir · Rav Aviner’s retelling

36 The change in his Torah learning

JDN · The Sdei Chemed, Hebrew account · Summary

לפי הסיפור, בעל שדי חמד קשר את החלטתו שלא לחשוף את העלילה ברבים לבהירות שזכה לה בלימוד התורה.

In this telling, the Sdei Chemed connected his decision to forgo public vindication with a new clarity in Torah learning.

Hebrew retelling

11 What Yaakov authorized at Shechem · Read near the close

Ramban on Bereishis 34:13 · The rescue Yaakov authorized

ויש כאן שאלה, שהדבר נראה כי ברצון אביה ובעצתו ענו, כי לפניו היו, והוא היודע מענם כי במרמה ידברו, ואם כן למה כעס. ועוד שלא יתכן שיהיה רצונו להשיא בתו לכנעני אשר טמא אותה, והנה כל האחים ענו המענה הזה במרמה, ושמעון ולוי לבדם עשו המעשה, והאב ארר אפם להם לבדם

והתשובה כי המרמה היתה באמרם להמול להם כל זכר, כי חשבו שלא יעשו כן בני העיר, ואם אולי ישמעו לנשיאם ויהיו כלם נמולים, יבואו ביום השלישי בהיותם כואבים ויקחו את בתם מבית שכם. וזאת עצת כל האחים, וברשות אביהם, ושמעון ולוי רצו להנקם מהם, והרגו כל אנשי העיר. ויתכן שהיה הכעס ליעקב שארר אפם על שהרגו אנשי העיר אשר לא חטאו לו, והראוי להם שיהרגו שכם לבדו, וזהו מה שאמר הכתוב "ויענו בני יעקב את שכם ואת חמור אביו במרמה וידברו אשר טמא את דינה אחתם", כי כלם הסכימו לדבר לו במרמה בעבור הנבלה שעשה להם

The question is that the brothers seem to have answered with their father's knowledge and consent. He was present and knew they were speaking with guile, so why did he become angry? It is also impossible that he wanted his daughter to marry the Canaanite who had defiled her. All the brothers gave this answer with guile, yet Shimon and Levi alone carried out the deed, and their father cursed their anger alone.

The answer is that the guile was in demanding the circumcision of every male. They thought the townspeople would refuse. If the townspeople obeyed their leaders and were circumcised, the brothers would come on the third day while they were in pain and take their daughter from Shechem's house. This was the plan of all the brothers, with their father's permission. Shimon and Levi wanted to take revenge and killed all the men of the city. It may be that Yaakov cursed their anger because they killed townspeople who had done him no wrong. On this suggestion of the Ramban, Shechem alone was liable to be killed.

Ramban on Bereishis 49:5 · The condemnation

והנכון בעיני, שאמר כי שמעון ולוי אחים גמורים, דומים ומתאחים זה לזה בעצתם ומעשיהם. וכבר פרשתי (בראשית לד יג), כי יעקב קצף על שמעון ולוי בהרגם אנשי העיר בעבור שעשו חמס, כי הם לא חטאו להם כלל ובאו בברית ונמולו, ואולי ישובו אל ה' ויהיו כלם בכלל אנשי בית אברהם, ומן הנפש אשר עשו בחרן

In my view, “Shimon and Levi are brothers” means they were alike in counsel and action. Yaakov was angry with them for killing the townspeople, who had done them no harm. The townspeople had entered a covenant and been circumcised. Perhaps they would have returned to Hashem and all become part of Avraham’s household, like the souls they had made in Charan.

37 Rashi’s answer about Seir · Read at the close

Bereishis 32:12

הַצִּילֵנִי נָא מִיַּד אָחִי מִיַּד עֵשָׂו כִּי־יָרֵא אָנֹכִי אֹתוֹ פֶּן־יָבֹוא וְהִכַּנִי אֵם עַל־בָּנִים:

“Deliver me, please, from the hand of my brother, from the hand of Esav, for I fear him, lest he come and strike me, mother and children.”

Rashi on Bereishis 33:14

עד אשר אבא אל אדני שעירה. הִרְחִיב לוֹ הַדֶּרֶךְ, שֶׁלֹּא הָיָה דַּעְתּוֹ לָלֶכֶת אֶלָּא עַד סֻכּוֹת; אָמַר אִם דַּעְתּוֹ לַעֲשׂוֹת לִי רָעָה, יַמְתִּין עַד בּוֹאִי אֶצְלוֹ, וְהוּא לֹא הָלַךְ; וְאֵימָתַי יֵלֵךְ? בִּימֵי הַמָּשִׁיחַ (בראשית רבה), שֶׁנֶּאֱמַר וְעָלוּ מוֹשִׁעִים בְּהַר צִיּוֹן לִשְׁפֹּט אֶת הַר עֵשָׂו (עובדיה א'); וּמִ"אַ יֵּשׁ לְפָרָשָׁה זוֹ רַבִּים:

He gave himself a longer road, for he intended to go only as far as Sukkos. He said that if Esav intended to harm him, let him wait until Yaakov came to him. Yaakov did not go. When will he go? In the days of Mashiach, as it says, “Deliverers will ascend Mount Zion to judge the mountain of Esav.” There are many Midrashic readings of this passage.

Ovadiah 1:21

וְעָלוּ מוֹשִׁעִים בְּהַר צִיּוֹן לִשְׁפֹּט אֶת־הַר עֵשָׂו וְהָיְתָה לַיהוָה הַמְּלוּכָה:

Deliverers will ascend Mount Zion to judge the mountain of Esav, and the kingship will belong to Hashem.